

महाराष्ट्र झोपडपट्टी (सुधारणा, निर्मूलन आणि पुनर्विकास)अधिनियम, १९७१ अंतर्गत झोपडपट्टी पुनर्वसन योजनेकरिता वतन / इनाम जमिनी तसेच, महार वतन जमिनीवरील झोपडपट्टी पुनर्वसन योजनेकरिता आकारावयाच्या नजराणा रकमेबाबत अधिकचा खुलासा.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.७२/ज-१
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक:- २४ ऑगस्ट, २०२३

वाचा :-

- १) शासन निर्णय क्रमांक:- जमीन- २०१५/ प्र.क्र.८७/ज-१अ, दि. २७ डिसेंबर २०१८
- २) शासन निर्णय क्रमांक:- जमीन-२०१५/ प्र.क्र.८७/ज-१अ, दि. ११ जानेवारी, २०१७

प्रस्तावना :-

शासकीय प्रकल्प/योजना यासाठी व शासन अंगीकृत उपक्रमासाठी महार वतन जमिनी भूसंपादित/ वाटाघाटीने संपादीत करताना आकारावयाच्या नजराणा रकमेबाबत शासन निर्णय क्र.जमीन-२०१५/ प्र.क्र.८७/ज-१ अ, दि. ११ जानेवारी, २०१७ अन्वये धोरण निश्चित करण्यात आलेले आहे.

तसेच, राज्यात वतन आणि इनाम जमिनी आणि त्या बाबतीत (१) मुंबई गावची कनिष्ठ वतने नाहिशी करण्याबाबत अधिनियम, १९५८ (२) मुंबई परगणा व कुलकर्णी वतने नाहिशी करण्याबाबतचा अधिनियम १९५०(३) मुंबई विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहिशा करण्याबाबत अधिनियम, १९५५(४) मुंबई (समाजास उपयुक्त) सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत अधिनियम, १९५३ (५) महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) अधिनियम १९६२ हे कायदे लागू आहेत. त्या अनुषंगाने, सदर कायद्यांमधील तरतूदी अन्वये शासनास प्राप्त अधिकारात, या कायद्यांतर्गत समाविष्ट असलेल्या इनाम/वतन जमिनी (महार वतन जमीन वगळून), वेळोवेळी सक्तीने/ विविध कायद्यांन्वये संपादीत करताना, तसेच, खाजगी वाटाघाटीने संपादीत करताना किंवा संबंधित शेतकऱ्यांकडून भूसंपादन व्यतिरिक्त अन्य प्रकरणी सक्षम प्राधिकाऱ्याच्या पूर्व परवानगीने अशा जमिनीचे हस्तांतरणास मंजूरी देताना करण्यात आलेल्या सुधारीत तरतूदीप्रमाणे अशा प्रकरणी नजराणा आकारण्याची व वसूल करण्याची तसेच, शासकीय प्रकल्प/ योजना यासाठी व शासन अंगीकृत उपक्रमासाठी वतन/ इनाम जमिनी (महार वतन जमीन वगळून) सक्तीने भूसंपादन अधिनियमान्वये किंवा अन्य कायद्यांतर्गत भूसंपादन विषयक तरतूदीन्वये संपादीत करण्यात येत असतील किंवा खाजगी वाटाघाटीने संपादीत करण्यात येत असतील तर, अशा समयी भूसंपादन अधिकारी यांनी अशा जमिनीच्या निश्चित केलेल्या मोबदल्याच्या १०% इतकी रक्कम नजराणा म्हणून वसूल करावी इत्यादीं मुद्यांसंदर्भात संदर्भ क्र. (२) येथील शासन निर्णय क्र. जमीन-२०१५/प्र.क्र.८७/ज-१अ, दिनांक २७ डिसेंबर २०१८ अन्वये धोरण सुनिश्चित करण्यात आलेले आहे.

तथापि, राज्यात वतन / महार वतन / इनाम जमिनीवर असलेल्या झोपडपट्ट्यांचे पुनर्वसन करताना भुसंपादित करण्यात येत असलेल्या जमिनी शासन अथवा जमीन मालकाबरोबर वाटाघाटीने / परस्पर सामंजस्य कराराने झोपडपट्टी खालील जमिनीचा पुनर्विकास करताना उक्त जमिनीबाबत अनर्जित मूल्य आकारण्याच्या सूचना देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राज्यामध्ये महाराष्ट्र (सुधारणा, निर्मूलन आणि पुनर्विकास) अधिनियम, १९७१ मधील तरतूदीन्वये संबंधित झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरणामार्फत झोपडपट्टी पुनर्वसन योजना राबविण्यात येते. झोपडपट्टी पुनर्वसन योजनेकरिता वतन/इनाम जमिनी तसेच, महार वतन जमिनी वरील झोपडपट्टी पुनर्वसन योजनेकरिता आकारावयाच्या नजराणा रकमेबाबत पुढील प्रमाणे शासन निर्णय घेण्यात येत आहे:-

अ. महाराष्ट्र झोपडपट्टी (सुधारणा, निर्मूलन आणि पुनर्विकास) अधिनियम, १९७१ तरतूदीं नुसार खाजगी मालकीच्या जमिनीवर झोपडपट्टी पुनर्वसन योजना राबवण्याची असल्यास अशी अतिक्रमित खाजगी मालकीची जमीन संबंधित जमीन मालका बरोबर वाटाघाटी करून अशी जमीन झोपडपट्टी पुनर्वसन योजनेसाठी घेण्याची तरतूद आहे.

झोपडपट्टी पुनर्वसन योजनेकरिता वतन / इनाम जमिनी तसेच, महार वतन जमिनी वरील झोपडपट्टी पुनर्वसन योजनेकरिता अशी खाजगी मालकीची जमीन घेताना अशा जमिनीचे परस्पर सहमतीने / वाटाघाटीने / करारनाम्याद्वारे जे मूल्य निश्चित होईल अशा मूल्याच्या १०% रक्कम नजराणा म्हणून शासनास भरणे अनिवार्य राहिल. अशी रक्कम प्रचलित बाजारमूल्य दराने परिगणित होणाऱ्या मुल्यांकनाच्या कमीत कमी १०% असणे आवश्यक राहिल.

ब. झोपडपट्टी पुनर्वसन योजनेकरिता वतन / इनाम जमिनी तसेच महार वतन जमिनी वरील झोपडपट्टी पुनर्वसन योजनेकरिता आकारावयाच्या नजराणा रकमेबाबतची योजना संबंधित जागा मालकाच्या संमतीने/ वाटाघाटीने योजना राबविण्यात येत नसेल तर भूसंपादनासाठीच्या निश्चित होणाऱ्या देय अधिमूल्याच्या १०% इतकी रक्कम ही नजराणा म्हणून भरणे आवश्यक राहिल.

तरी, महाराष्ट्र झोपडपट्टी (सुधारणा, निर्मूलन आणि पुनर्विकास अधिनियम, १९७१ अंतर्गत झोपडपट्टी पुनर्वसन योजनेकरिता वतन / इनाम जमिनी तसेच महार वतन जमिनी वरील झोपडपट्टी पुनर्वसन योजनेकरिता आकारावयाच्या नजराणा रकमेबाबत उपरोक्त नुसार कार्यवाही केल्यानंतर संबंधित जिल्हाधिकारी यांनी तसे प्रमाणित केल्यानंतर झोपडपट्टी पुनर्वसन योजना राबविता येईल.

उपरोक्त शासन वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.११८/सासं, दि .१८ जुलै २०२२ अन्वये प्राप्त सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक क्र. २०२३०८२४१७३९५३२४१९ असा आहे. हा निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सुहास ममदापूरकर)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा.राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे अप्पर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) मा. मंत्री (महसूल), यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ४) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) प्रधान सचिव, गृहनिर्माण, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- ७) अपर मुख्य सचिव, (महसूल , मुद्राक शुल्क व नोंदणी), यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
- ८) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १/२ , मुंबई/ नागपूर.
- ९) महालेखापाल(लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र १/२ , मुंबई/ नागपूर.
- १०) जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक, भूमी अभिलेख, पुणे.
- ११) नोंदणी महानिरिक्षक व मुद्रांक नियंत्रक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- १२) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई.
- १३) सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग.
- १४) सर्व विभागीय आयुक्त.
- १५) सर्व जिल्हाधिकारी
- १६) सर्व सह सचिव/ उप सचिव, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १७) सर्व अवर सचिव/ कक्ष अधिकारी, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १८) सह सचिव (ज-१), यांचे स्वीय सहाय्यक, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १९) निवड नस्ती (ज-१)